

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувачка ступеня доктора філософії **Боцман Мар'яна Василівна**, 1998 року народження, громадянка України
освіта вища: у **2021 році** закінчила Національну академію внутрішніх справ за спеціальністю «Право» (диплом магістра)
на сьогодні заступник директора Департаменту банківно-кредитного банкіngu в АКБ «Індустріалбанк».
З **вересня 2021 року** по теперішній час аспірантка заочної форми навчання **Національної академії внутрішніх справ**, виконав акредитовану освітньо-наукову програму **Національної академії внутрішніх справ**.
Разова спеціалізована вчена рада утворена наказом **Національної академії внутрішніх справ** від «18» вересня **2024 року № 1252**, у складі:

Голови разової спеціалізованої вченої ради - **Оксани Стрельченко**, доктора юридичних наук, професора, завідувача кафедри управління та адміністрування ННПП Національної академії внутрішніх справ.

Рецензентів - **Валентини Мироненко**, кандидата юридичних наук, професора, професора кафедри цивільного права ННПП Національної академії внутрішніх справ;

Катерини Куцик, кандидата юридичних наук, доцента, старшого викладача кафедри цивільно-правових дисциплін Національної академії внутрішніх справ.

Офіційних опонентів - **Володимира Кройтора**, доктора юридичних наук, професора, професора кафедри цивільного права та процесу Харківського національного університету внутрішніх справ;

Аліни Богданець, кандидата юридичних наук, доцента, в. о. завідувача кафедри приватного права Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана.

на засіданні «07» листопада **2024 року** прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань «Право» **Боцман Мар'яні Василівні** на підставі публічного захисту дисертації «**Надання психіатричної допомоги в примусовому порядку як форма здійснення особистих немайнових прав фізичної особи**» за спеціальністю 081 «Право».

Дисертацію виконано в **Національній академії внутрішніх справ, МВС України, м. Київ**.

Науковий керівник – **Світлана Пилипенко**, кандидат юридичних наук, професор, професор кафедри цивільно-правових дисциплін Національної академії внутрішніх справ.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису. Робота є першим в Україні комплексним дослідженням, в якому надання психіатричної допомоги в примусовому порядку розкрито як форму здійснення фізичною особою особистих немайнових прав, зокрема:

вперше сформульовано авторські дефініції:

1) «неспроможністю фізичної особи самостійно задовольняти свої основні життєві потреби», під якою пропонується розуміти стан особи, викликаний внутрішніми факторами - нестабільністю психічного здоров'я, що впливає на усвідомлення нею значення своїх дій та можливість керувати ними і не залежить від факторів зовнішніх;

2) «вчинення дій чи виявлення реальних намірів вчинити дії» особою, у якій припускається наявність психічного розладу, і які становлять небезпеку для цієї особи чи (або) оточуючих – це, як правило, активна, проте – аномальна (незвична як для здорової людини) поведінка, яка може призвести до завдання шкоди здоров'ю чи життю самої особи, інших фізичних осіб, майну фізичних чи юридичних осіб або навіть майновим інтересам держави;

3) «безпосередня небезпека», як ознака психічного розладу – це порушення особою нормальних, звичних та прийнятних умов своєї життєдіяльності та життєдіяльності близького оточення (членів сім'ї, родичів, інших громадян), що виявляється у систематичності, повторюваності дій – агресії, постійному суїцидальному шантажі, інших провокативних діях, що створюють нестабільну обстановку та призводять до створення умов, які унеможливають особам, які контактують з нею, на власний розсуд влаштовувати свій побут, робочий час, години відпочинку, займатися улюбленими справами, тримати в помешканні тварин тощо;

вперше визначено, що під порушенням особистих немайнових прав фізичної особи, яка перебуває в спеціальному медичному закладі з надання психіатричної допомоги, слід вважати усвідомлені дії медичного працівника, який безпосередньо контактує з хворим, і які проявляються в словесній погрозі застосування покарання за мнимі порушення, встановлених у медичному закладі правил перебування, систематичному нав'язуванні хворому відчуття страху фізичного насильства або остраху бути ізольованим на певний час, інших діях, спрямованих на приниження людської гідності, які погіршують і так нестабільний стан пацієнта;

вперше аргументовано доцільність імплементації в національне законодавство поняття «психічне здоров'я», визначене спеціалізованою установою, яка опікується проблемами охорони здоров'я у світовому масштабі та закріплене установчими документами ООН; виключення із галузевого законодавства правової норми, яка визначає презумпцію психічного здоров'я;

вперше доведено необхідність удосконалення законодавства у сфері реалізації фізичною особою, яка страждає на психічний розлад, своїх особистих немайнових прав, шляхом розроблення та закріплення компетенції окремих правоохоронних органів щодо порядку надання поліцейського піклування у разі виявлення таких осіб в громадських місцях, транспорті, загальних місцях відпочинку тощо та вироблення алгоритму дій, якщо буде встановлено об'єктивну необхідність здійснити супровід такої особи в спеціальний медичний заклад відповідного типу, в тому числі в примусовому порядку;

вперше обґрунтована необхідність введення у трудове законодавство та у законодавство про психіатричну допомогу норми, спрямованої на охорону трудових прав фізичної особи, якій надається (або надавалась) психіатрична допомога в примусовому порядку, а саме - збереження попереднього місця роботи та дотримання відповідних гарантій при укладенні, зміні та припиненні трудового договору (контракту), за умови, що після лікування, фізична особа здатна виконувати свою трудову функцію, та норми, яка б забороняла роботодавцю, іншим посадовим особам розголошувати інформацію про стан здоров'я найманого працівника та заклад, в якому він отримував медичну (психіатричну) допомогу;

вперше обґрунтовано необхідність застосування мір юридичної відповідальності до посадових осіб медичного закладу, які не вжили відповідних заходів щодо здійснення контролю за належними умовами утриманням та догляду хворих, в результаті чого допущена стигма (дискримінація) пацієнта та що призвело до виникнення у нього стресу, тривожності, депресій, інших проблем, серед яких – труднощі звернення за медичною допомогою, через страх осуду чи приниження та наслідком чого стало порушення особистих немайнових прав та завдання моральної шкоди, яка підлягає відшкодуванню за правилами і в порядку, встановлених законом.

За своїм змістом дисертація відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами), Вимогам до оформлення дисертації, затверджених наказом міністерства освіти та науки України від 12 січня 2017 року № 40 (зі змінами) та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами).

Здобувачка має 8 наукових публікацій за темою дисертації, серед яких чотири статті у виданнях, включених МОН України до переліку наукових фахових видань у галузі юридичних наук, а також вісім тез доповідей на міжнародних науково-практичних конференціях, семінарах і засіданнях круглих столів. У наукових публікаціях у повній мірі обґрунтовуються отримані наукові результати відповідно до поставленої мети:

1. Контаровська М. В. Нездатність фізичної особи самостійно задовольняти свої основні життєві потреби як умова надання психіатричної допомоги у примусовому порядку. *Юридичний науково-електронний журнал*. 2023. № 9. С. 77–79. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-9/17>.

2. Kontarovska M. Conditions for the provision of psychiatric care under compulsion: civil law aspect. *Visegrad journal on human rights*. 2023. No. 5. P. 17–24. URL: <https://doi.org/10.61345/1339-7915.2023.5.3>

3. Контаровська М. Актуальні питання дослідження оптимізації національного законодавства про надання психіатричної допомоги в примусовому порядку у відповідності міжнародним вимогам і стандартам. *Наукові перспективи*. 2024. № 5(47). С. 1253–1266. URL: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-5\(47\)-1253-1266](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-5(47)-1253-1266)

4. Контаровська М. До питання суб'єктного складу справ про надання особі психіатричної допомоги у примусовому порядку. *Успіхи і досягнення в науці*. 2024. № 4. С. 128–138. URL: [https://doi.org/10.52058/3041-1254-2024-4\(4\)-128-138](https://doi.org/10.52058/3041-1254-2024-4(4)-128-138).

У дискусії взяли участь члени разової спеціалізованої вченої ради та висловили зауваження:

Офіційний опонент – доктор юридичних наук, професор **Кройтор Володимир Андрійович**, Харківський національний університет внутрішніх справ, професор кафедри цивільного права та процесу виступив без зауважень.

Офіційний опонент – кандидат юридичних наук, доцент **Богданець Аліна Вікторівна**, Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана, в. о. завідувачки кафедри приватного права виступила без зауважень.

Голова ради – доктор юридичних наук, професор **Стрельченко Оксана Григорівна**, Національна академія внутрішніх справ, завідувач кафедри управління та адміністрування ННП: є деякі недоліки щодо оформлення анотації. Вам потрібно більш обережніше ставитися до трактувань, наприклад, аргументовано доцільність імплементації в національне законодавство поняття «психічне здоров'я», визначене спеціалізованою установою, а що саме? Це стан людини, потрібно було б щось зазначити.

Рецензент – кандидат юридичних наук, професор **Мироненко Валентина Петрівна**, Національна академія внутрішніх справ, професор кафедри цивільного права ННПП виступила без зауважень.

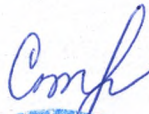
Рецензент – кандидат юридичних наук, доцент **Куцик Катерина Володимирівна**, Національна академія внутрішніх справ, старший викладач кафедри цивільно-правових дисциплін виступила без зауважень.

Результати відкритого голосування:

«За» 5 членів ради,
«Проти» - членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує **Боцман Мар'яні Василівні** ступінь доктора філософії з галузі знань «Право» за спеціальністю **081 «Право»**

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової спеціалізованої вченої ради **Оксана СТРЕЛЬЧЕНКО**

